

มโนทัศน์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการ เมือง ในระบอบประชาธิปไตย
ของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

นางบังอร หงสะพัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

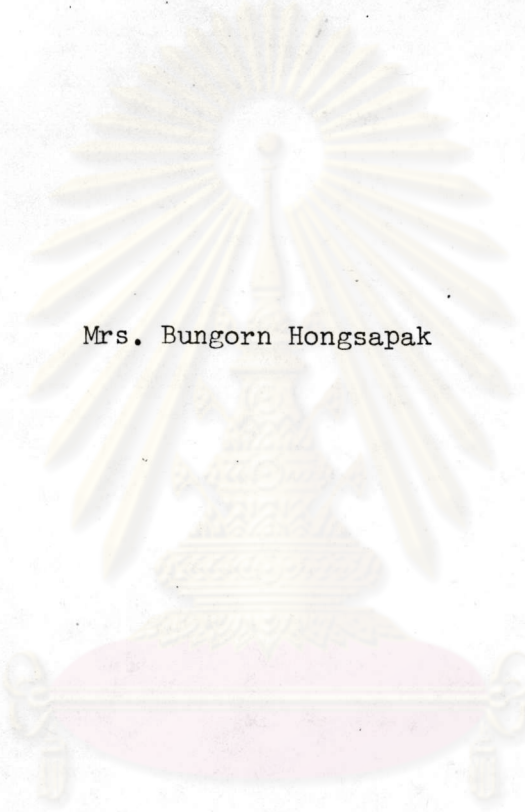
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN 974-567-548-2

012764

T10295495

CONCEPTS CONCERNING DEMOCRATIC POLITICAL PARTICIPATION
OF SECONDARY SCHOOL SOCIAL STUDIES TEACHERS

Mrs. Bungorn Hongsapak

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

หัวข้อวิทยานิพนธ์

มโนทัศน์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการ เมืองในระบอบประชาธิปไตย
ของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

โดย

นางบังอร หงสะทัก

ภาควิชา

มัธยมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลาวัณย์ วิทยาอุทสิกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับ วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลาวัณย์ วิทยาอุทสิกุล)

.....
(ศาสตราจารย์ยุพิน ทิทธิกุล)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อาจุณี)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล ทนินพานิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ มโนทัศน์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ
ครูสังคมนศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ชื่อนิสิต นางบังอร หงสะพัก

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลาวัณย์ วิทยาอุทมิกุล

ภาควิชา มัธยมศึกษา

ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของครูสังคมนศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อ เปรียบเทียบมโนทัศน์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยระหว่างครูสังคมนศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค
3. เพื่อ เปรียบเทียบมโนทัศน์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยระหว่างครูสังคมนศึกษาชายกับหญิง
4. เพื่อ เปรียบเทียบมโนทัศน์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยระหว่างครูสังคมนศึกษาที่มีพื้นฐานการศึกษาทางการเมืองการปกครองแตกต่างกัน

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามมโนทัศน์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของครูสังคมนศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น 1 ชุด ประกอบด้วยคำถามแบบตรวจคำตอบ (Check-list) และแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.67 นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร 577 คน ซึ่งเป็นครูสังคมนศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง 21 โรงเรียน และโรงเรียนรัฐบาลส่วนภูมิภาค 28 โรงเรียน ซึ่งได้ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นหลายขั้นตอน (Multi-Stage Stratified Random Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. มโนทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของครูสังคศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านต่าง ๆ พบว่า ครูสังคศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้
ความเข้าใจหรือมโนทัศน์ถูกต้องที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ

- 1.1 ประชาธิปไตยและการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 1.2 ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- 1.3 ประเภทของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.5 การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

2. การเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ของครูสังคศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.1 มโนทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ
ครูสังคศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค โดยส่วนร่วมไม่แตกต่างกันที่ระดับ
ความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2.2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของ
ครูสังคศึกษาชายกับหญิง โดยส่วนร่วมไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตาม
สมมติฐานที่กำหนดไว้

2.3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของ
ครูสังคศึกษาที่มีพื้นฐานการศึกษาทางการเมืองการปกครองแตกต่างกัน โดยส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน
ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

and 28 government secondary schools from provincial areas, who were selected by multi-stage stratified random sampling. The obtained data were then analyzed by means of percentage, arithmetic mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.) and t-test.

Findings

1. The concepts concerning democratic political participation of secondary school social studies teachers in various aspects revealed that most social studies teachers in secondary schools had most correct knowledge and understanding or concepts concerning the following five aspects:

1.1 Democracy and democratic government

1.2 Meaning and importance of political participation in the democratic system.

1.3 The kinds of activities in political participation

1.4 Factors involved in political participation.

1.5 The teaching and learning of democracy

2. The comparison of concepts concerning democratic political participation of secondary school social studies teachers

2.1 The concepts concerning democratic political participation between secondary school social studies teachers in the central area and provincial area were not inclusively different at the .05 level of significance which rejected the hypothesis.

2.2 The concepts concerning democratic political participation between male and female social studies teachers were not inclusively different at the .05 level of significance which retained the hypothesis.

2.3 The concepts concerning democratic political participation of social studies teachers with different political educational backgrounds on politics and government were not inclusively different at the .05 level of significance which rejected the hypothesis.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะได้รับความกรุณาจากบุคคลหลายกลุ่ม ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลาวัณย์ วิทยาอุทกสิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ
ให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนได้แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบวิทยานิพนธ์นี้อย่างใกล้ชิด ตลอดจน
คณาจารย์ที่เกี่ยวข้องในภาควิชามัธยมศึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย ศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์
ห้องแก้ว รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ สินสวัสดิ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บรรพต วีระสัย
ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย และผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าหมวดสังคมศึกษา
ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลอย่างดียิ่ง
ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภา แก้วศรีงาม และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ทัศนีย์ สุกเมธิ และครอบครัวที่ได้กรุณาเป็นกำลังใจ ช่วยเหลือ ชี้แจง แนะนำงานวิจัยในด้านต่าง ๆ
และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนส่วนหนึ่งในการทำวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์
ฉบับนี้สมบูรณ์ขึ้น

ผู้วิจัยระลึกเสมอถึงพระคุณของบิดา มารดา และที่ ๆ ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอกราบ
ขอบพระคุณ พ.ศ.อ.ชลิต หงสะพัก ที่ได้ให้ความเอื้ออาทรห่วงใย เป็นกำลังใจให้การสนับสนุนการเรียน
และการวิจัยตลอดมา และขอขอบใจนายบัญชา และนายอนุชิต หงสะพัก ที่ได้ให้ความร่วมมือตรวจทาน
วิทยานิพนธ์ จึงทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

บังอร หงสะพัก

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
สารบัญตาราง	ญ

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
คำจำกัดความ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	10
2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
ประชาธิปไตยและการปกครองระบอบประชาธิปไตย	13
ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน- ระบอบประชาธิปไตย	19
ประเภทของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	27
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	35
มโนทัศน์และมโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมือง	37
การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
งานวิจัยภายในประเทศ	53
งานวิจัยต่างประเทศ	71
สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย	83
การศึกษาค้นคว้า	83
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	157
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	157
วิธีดำเนินการวิจัย	157
การวิเคราะห์ข้อมูล	158
สรุปผลการวิจัย	159
อภิปรายผลการวิจัย	162
บรรณานุกรม	172
ภาคผนวก	183
ประวัติผู้เขียน	246

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
แผนภูมิแสดง ประเภทและรายละเอียดกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	33
1. จำนวนร้อยละของครูสังคมนตรีตามสถานภาพของครูสังคมนตรี	89
2. ศึกษาโมทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของครูสังคมนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา โมทัศน์เกี่ยวกับการประชาธิปไตย และการปกครองระบอบประชาธิปไตยของครูสังคมนตรี ระดับมัธยมศึกษา	94
3. โมทัศน์เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของครูสังคมนตรี ระดับมัธยมศึกษา	102
4. โมทัศน์เกี่ยวกับประเภทของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ครูสังคมนตรี ระดับมัธยมศึกษา	110
5. โมทัศน์เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครู สังคมนตรี ระดับมัธยมศึกษา	129
6. โมทัศน์เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของครูสังคมนตรี ระดับมัธยมศึกษา	140
7. เปรียบเทียบโมทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของครูสังคมนตรีในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางกับ ส่วนภูมิภาค	144
8. เปรียบเทียบโมทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของครูสังคมนตรีชายกับหญิง	148
9. เปรียบเทียบโมทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูสังคมนตรี ที่มีพื้นฐานการศึกษาทางการเมืองการปกครองแตกต่างกัน	152